

Tradicija sviranja cimbal na području Podravske Sesveta

- Dragančanin Štefina Franjić, cimbalista

- Mirela Palaić, Udruga cimbalista Hrvatske iz Đurđevca

Autor teksta: Dražen Nađ | Godina: 2020 | Izvor: Neobjavljeni zapisi Željka Kovačića (obradio i pripremio: Stjepan Jagić); | Fotografija: arhiva Dražen Nađ

Stjepan Franjić (u sredini iza cimbalja)

Prema jednom rukopisu pok. učitelja Željka Kovačića koji u svojem radu piše i bavi se životom, običajima i tradicijom običnih ljudi smještenih u svome vremenu, nalazimo i tekst o muzičaru cimbalisti (cimbuljašu, po sesvečki) Stjepanu (Štefina) Franjiću iz Draganec, zaseoku Podravske Sesveta.

Cimbal (cimbulje, ps.) su žičani glazbeni instrument karakterističan za područje sjeverne i sjeverozapadne Hrvatske, ponajviše za Podravinu i Međimurje. U Podravini su prisutne otprilike od 19. stoljeća.

Bile su obvezno glazbalo u glazbenim sastavima zvanim *jegeđaši*, koji su svirali na svadbama, te seoskim i kućnim zabavama. Samo umijeće sviranja cimbulja u vrijeme 60-ih godina 20. stoljeća isključivo veže se uz ljude tzv. sluhiste. Tako jedan od tih sluhista (onaj koji ne poznaje note) je i sam Stjepan Franjić. U to vrijeme je bilo dosta kućnih svirača koji sviraju manje društvene događaje i traže svoje mjesto na tada glazbenoj podravskoj sceni. Karakteristično je to što se sastavi dosta mijenjaju, odnosno što se njihovi članovi – muzičari često posuđuju. Tako je Stjepan Franjić bio član i sastava poznatoga muzičara Blaža Lengera, te svira i u „Maticama“, „Šantekima“ i drugima. Djeluje i sam svirajući manje bitne kućne događaje kao što su čejane perja i sl.

Vratimo se jednom bitnom događaju koji je u svome izvorniku opisao Željko Kovačić koji je kao dijete sudjelovao u svatovima u kojima je svirao baš taj dragančanin Štefina Franjić, cimbalista. Kako to već biva u svatovima, plešu se razni plesovi, kola, izvode šale, igra ju se djeca i odrasli, vozi se u dugačkim kolima sa konjskom zapregom ruvo/ruho/ od udavače k mladoženji, ali rade se različite i oklade, navodi Kovačić. Stjepan je sa svojim cimbuljama stalno negdje svirao, te moglo se zamijetiti da je od toga sviranja bio i jako umoran pa češće svirajući zadrijema i zaspi .

To nije kod njega bila nikakva novost i takovog su ga svi poznavali. Jednom od uzvanika svatova Petru Selešu nikako nije bilo jasno i razumljivo, kako to može Stjepan drijemajući i spavajući svirati i pratiti normalno ostale svirače i u tome ne pogriješiti. Tako je i došlo do oklade. Dalje navodi Kovačić.

„Na taj prijedlog ,Štef Franjić samo se nasmijao i rekao mu: Petrina, poveč, kak da se kladimo i za kaj?! Prvo, jel buš štel vu cimbulje igrati svezani joči (s povezom marame preko očiju) ? Kak nebi štel ! Onda ti ja bum tak i napravil Štefina , kak sem ti rekel ! Moreš kak očoš, meni je sejeno! A, sad, pričmi sam igrati, a potle toga z ostale mužikaše! Sve je išlo po dogovoru, što je Štefina shvatio da je to samo obična šala, a ne nikakova ozbiljna oklada. El moreš okrenoti od sebe cimbulje i na njema igrati?! Obrnite mi je, pak buš videl i čul, Petrina! I tako su učinili. Štef je svirao bez greške sam i uz pratnju ostalih. El očoš da ti denemo prek cimbulj veliku stolnicu? I to moreš deti! Štefina, ak i sad brez greške odigraš, ja ti bum dal dve iijade dinarov. El vredi oklada? Ak ja zgubim, plaćam, ak ti zgubiš, plaćaš! - Se je vu redu, Petrina! Štefina cimbuljaš je sa velikom sigurnošću svirao, da su se svi oko njega začudili i divili nepogrešivom izvođenju melodija i poslije sviranja zapljeskali mu. Peter Seleš je na to rekao: Dobil si okladu i ne mi žal kaj sem ju zgubil , jel to nigde do sad nesem doživel kak tu i videl da si pravi majstor, kakvoga nema na daleko! „

Kad je svirao svatovske poskočice , polku , čardaš tanke ruke Štefine bile su uhodane poput stroja u gotovo savršenom pokretu i ritmu , a cjelokupan i svojstven zvuk cimbulja kao jedan božanstveni ugođaj širio se na sve strane . Iz ove samo jedne svatovske zgode detaljno doznajemo o glazbenom umijeću sviranja cimbulja Stjepana Franjića. Darovit i obični čovjek koji je živio svojom običnom skromnošću uveseljavajući sve oko sebe umijeće sviranja cimbulja prenio je i na svoga sina Tonču. Tako Draganci u jedno kratko vrijeme bilježe dva vrsna cimbuljaša .

Tonča Franjić

S odmakom jednoga duljeg vremenskog razdoblja ovaj instrument pomalo je opet ušao u područje Podravske Sesveta. U sklopu Udruge cimbalista Hrvatske iz Đurđevca, umijeće sviranja cimbulja uči i svira Mirela Palaić.

Udruga se bavi izradom novih *tradicijskih cimbal* i glazbenim radionicama za početnike, buduće svirače. Vrlo je zaslužna što je Povjerenstvo za nematerijalnu kulturnu baštinu Ministarstva kulture (2012.) odlučilo da umijeće izrade i sviranja cimbal u Podravini proglaši nematerijalnim kulturnim dobrom.

Članica Udruge Mirela Palaić do sada bilježi značajnije nastupe: Glazbeni festival u Pitomači 2018, Kajkavci u

Lisinskom 2018, Picokijada 2018, Blagdanski humanitarni koncert u Đurđevcu 2018, Kajkavci u Lisinskom 2019, Lijepom našom u Virju 2019, Šumski gurman fest Delnice 2019, Picokijada 2019, Blagdanski humanitarni koncert u Đurđevcu 2019, Inteliber Zagreb 2019, Advent u Maruševcu 2019, Obilježavanje 100. god. Rođenja Blaža Lengera u Podravske Sesveta 2019, Lijepom našom u Đurđevcu 2020. Možemo za kraj zaključiti da tradicija živi sve dok ima entuzijasta i njihove volje da je u svom životu baštine i prenose.

